

International Holocaust Remembrance Alliance

Документ на Работната група по образованието:

Преподаване на Холокоста при отсъствие на оцелели от него¹

В много страни личните свидетелства на оцелели са неразделна част от образователния процес по темата за Холокоста от самото му възникване. Те са били и продължават да бъдат приносители на свидетелства от първо лице в различни образователни форми, официални и неформални, в класните стаи, музеите и при ученическите посещения на мемориални места.

Но необходимостта от преподаване на Холокоста без оцелели и други очевидци, които да могат да посещават класните стаи и да разговарят с учениците, вече се е превърнала в реалност в много части от света на образованието в повечето, ако не и във всички страни. Демографските факти са такива, че най-младите от оцелелите сега са на възраст над 70 и 80 години, а много, ако не и повечето от тях, са се укривали и нямат спомени за лагерите и съпротивителното движение. Същите демографски факти се отнасят и за "Праведниците на света" и "Освободителите". Следователно, трябва да се намери друг учебен механизъм, който да има максимално близък ефект до този от преживяването, свързано с лично изслушване на оцелял от Холокоста. За щастие, съществуват големи колекции от устни истории, които са лесно достъпни за използване - изцяло или отчасти - в класната стая. Институтът за визуална история и образование на Фондация „Шоа“ към Южнокалифорнийския университет (USC Shoah Foundation Institute for Visual History and Education) и други институции имат такива източници на материали, които могат да бъдат използвани.

¹ Този доклад се предоставя само с информационни цели. Приведените в него факти са получени от експерти и не ангажират Международния алианс за възпоменание на Холокоста (МАВХ) по отношение на тяхната пълнота, тълкуване или точност. Нито докладът, нито изразените в него мнения, не трябва да се възприемат като официална позиция на МАВХ или неговите държави-членки.

Разбира се, свидетелствата на оцелелите са само един аспект от изучаването на Холокоста. Познаването на историята идва от много разнообразни източници, като свидетелствата на оцелелите са само една, макар и важна част от процеса.

Институтът на Фондация „Шоа“ към Южнокалифорнийския университет предполага, че подобни свидетелства, когато се използват по подходящ начин, могат:

- Да осигурят човешко лице на историята.
- Да помогнат на учениците да изучават историята от гледна точка на отделни личности.
- Да помогнат на учениците и учителите да разберат заблуждаващия характер на стереотипите, неверните схващания и/или обобщаването.
- Да помогнат на учениците да се освободят от погрешни възприятия, които са могли да имат за изучавания период или тема, както и за събитията и/или хората, въввлечени в темата.
- Да помогнат на учениците да разпознаят различните категории информация, която се съдържа в първоизточниците.
- Да стимулират учениците да правят разграничение между реални факти и мнения, както и между съществена и незначителна информация.
- Да предоставят на учениците ефективно разбиране на историята.
- Да помогнат на учениците да разберат дългосрочните последици от екстремални преследвания и травми.
- Да представят на учениците нови и разнообразни гледни точки, теми, отделни събития или концепции за дадено историческо събитие и/или период.

Такива свидетелства, разбира се, трябва да бъдат интегрирани в учебните програми и да бъдат поставени в своя исторически контекст като част от историческия разказ, както и да бъдат подкрепени с адекватна документация. Учениците трябва да бъдат запознати с контекста, преди да видят свидетелствата, а след това да имат възможност да разсъждават.

Мария Екер, която е отговаряла за осъществения в Австрия проект "Das Vermaechtnis" („Наследството“), формулира редица ценни предложения за използването на видео свидетелства на оцелели от Холокоста очевидци:

- Възползвайте се от уникалността на източника: Ако използването на свидетелства е ограничено до изслушване на разказа на оцелелия, ще бъде пренебрегнато възможно най-интригуващото качество на подобни интервюта. Когато учениците се насърчават да гледат и слушат внимателно, да наблюдават как някой разказва своята история (изражение на лицето, жестове, реч, мелодия ...), те могат да получат ценни прозрения.
- Отчитайте произхода на източника: Повечето аудиовизуални свидетелства на оцелели от Холокоста са записани през 90-те години, когато оцелелите са били

вече възрастни и са говорили за събития, които са се случили десетилетия по-рано. Освен това, свидетелствата на очевидци винаги са резултат от процес на комуникация: интервюиращият влияе в значителна степен върху резултата със своите въпроси, както и със словесните и несловесни реакции на разказа. Средата, в която протича интервюто, също формира атмосферата и следователно влияе на свидетелския разказ.

- Обхванете цялата житейска история: Поради ограничения във времето, това обикновено не е възможно да се направи в рамките на учебния час и урокът се свежда до темата на преследването. Учениците желаят и имат нужда да научат повече за живота на оцелелите.

*Учителите трябва да изберат подходящи сегменти за гледане. Учениците трябва да бъдат насърчавани да гледат самостоятелно допълнителни свидетелства.

Примери за уеб сайтове с източници на аудио-визуални свидетелства на очевидци, които могат да бъдат изтеглени:

- Институт за визуална история и образование на Фондация „Шоа“ към Южнокалифорнийския университет (USC Shoah Foundation Institute for Visual History and Education)
<http://college.usc.edu/vhi/>

Тази интернет страница съдържа свидетелства на много различни езици, които могат да бъдат изтеглени, например <http://college.usc.edu/vhi/croatian>

- Музей на Холокоста в Буенос Айрес (Buenos Aires Shoah Museum)
www.museodelholocausto.org.ar
- HOLOCAUSTUL
www.idee.ro/holocaust
- Мемориал „Маутхаузен“ (Mauthausen Memorial)
http://www.mauthausen-memorial.at/index_open.php

Примери за уеб сайтове със споделяне на най-добри практики:

- Австрия
erinnern.at (National Socialism and the Holocaust: Memory and Present)
www.erinnern.at
- Израел

Международно училище за изучаване на Холокоста към Яд Вашем (Yad Vashem International School for Holocaust Studies)

www.yadvashem.org

- Румъния

HOLOCAUSTUL

www.idee.ro/holocaust